

довгий звук у нижньому.

Ми висвітили лише деякі аспекти своєї роботи з маленькими учнями. Наша мета – завжди підтримувати зацікавленість малюків до занять на акордеоні-баяні.

Список використаних джерел

1. Дверій Р. Музична грамота в малюнках: Навч. посібник. Львів: ЛОШПО, 1994. 40 с.

Бугай Олена,

завідувачка вокального відділу,
викладачка вищої категорії
Полтавського фахового коледжу
мистецтв імені М. В. Лисенка
(м. Полтава)

ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ВОКАЛІСТІВ

***Анотація.** У статті висвітлюються окремі аспекти вокальної підготовки студентів-вокалістів у закладі мистецької освіти. Наголошується на доцільності використання традиційних та інноваційних технологій в освітньому процесі фахового коледжу мистецтва. Даються методичні рекомендації стосовно організації і проведення «Музичних подорожей» як інноваційної технології навчання студентів спеціалізації «Спів».*

***Ключові слова:** інноваційні та традиційні технології, формування компетентностей, «музична подорож», студент-вокаліст.*

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю удосконалення фахової підготовки студентів-вокалістів, яка передбачає не тільки опанування професійними компетентностями, але й інтеграцію молоді в сучасний світ засобами культури.

На заняттях з фаху, у позакласній роботі послідовно вирішуються духовно-формувальні, художньо-виховні завдання. Це вимагає від викладача бути в постійному творчому пошуку, відкривати нові перспективи як у процесі навчання, так і в процесі виховання студентів. Але розвиток майбутнього фахівця неможливий без творчої активності, тому у процесі вокально-методичної підготовки необхідно надавати можливість студентам пізнати себе, стимулювати їх прагнення до самореалізації.

Традиційні форми навчання (урок, академконцерт, концерт класу, самостійне опрацювання) не можуть у повній мірі забезпечити потреби студента у самовираженні, задовольнити запит самостійно мислити, генерувати креативні ідеї, виявляти моральні позиції, нести відповідальність за освітній процес. Цьому має сприяти застосування інноваційних технологій у контексті особистісно орієнтованого вокального навчання і виховання.

Питання вокально-фахової підготовки висвітлені у працях Л.°Беземчук, А.°Бондарчук, С.°Ковальової, У.°Маркотенко, М.°Микші, П.°Мишук, О.°Рудницької, Ю.°Юцевича та інших.

Традиційна професійна підготовка студентів-вокалістів розглядає навчання і виховання як творчий процесі базується на принципах особистісного підходу. Практичні

(індивідуальні) заняття з викладачем передбачають різні форми опанування професійними уміннями і навичками. Відповідно урізноманітнюються і засоби контролю, серед яких назваємо: діагностика творчих здібностей студента, його професійного зростання; індивідуальні прослуховування; візуальні спостереження; запис концертного виступу з подальшим його аналізом й обговоренням; взаємодіювання занять (майстер-класи, відкриті заняття); підсумкова атестація – заліки, екзамени. Таким чином, індивідуальний, продуктивно-діяльнісний підходи формують і корелюють вокально-методичну майстерність майбутніх співаків.

Наголосимо, що креативно-розвивальний підхід стимулює творчий потенціал студентів-вокалістів, вимагає від них наполегливості в досягненні вокальної досконалості. Останнім часом у практиці професійної підготовки музикантів (виконавців і педагогів) актуальним стають моделі інноваційної організації навчального процесу (застосування інноваційних технологій), які ґрунтуються на принципах особистісного орієнтованого підходу. Особистісний підхід – гуманістичний підхід педагога до вихованців, що допомагає кожному з них усвідомити себе як особистість, виявити можливості, які стимулюють самостановлення, самоствердження, самореалізацію [2].

Педагогічна інновація (нововедення) – сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно орієнтованої освіти; цілісна теоретична, технологічна і методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень; процес освоєння нового (засобу, методики, технології, програми тощо).

Інноваційна педагогічна технологія – цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний освітній процес від визначення його мети до очікуваних результатів [2].

Інноваційна організація пізнавальної та практичної музичної діяльності студентів-вокалістів може здійснюватися шляхом використання нестандартних форм навчання: музичні подорожі країнами світу, вокальний полілог, «щоденник вокальних вражень», концерт-мандрівка по оперному театру, вокальні батли, концерт-вокальний словничок, «вокальний живопис», «про що розповів вокаліз»; музичні заходи, які спираються на видуманих казкових героїв, улюблених літературних персонажів тощо.

Алгоритм реалізації інноваційних творчих задумів передбачає широке використання інтерактивних, ігрових, пошукових методів; методів художнього виконання, синектики, художньо-творчих аналогій, вживання в естетичний об'єкт, візуальної демонстрації тощо [1, с. 14-47]. Використання інформаційних технологій надає можливість залучати студентів до пошукової роботи («біографія» вокального твору, співзвучна поезія, літературні асоціації, «наївне мистецтво і народна пісня», словник вокальних термінів тощо). Інтерактивні технології дають змогу студентам формувати характер, розвивати світогляд, сприяють створенню атмосфери творчої співпраці. Важливим є і те, що інноваційні заходи значно розширюють рамки навчальних програм з фаху [5]. Багатожанровий вокальний репертуар (арії, романси, пісні, вокалізи) збагачується новими вокальними творами. Пісні народів світу, які виконуються мовою оригіналу, класичні твори, твори сучасних композиторів формують нові вокальні вміння і навички, сприяють творчому зростанню майбутніх фахівців.

Цікавою інноваційною технологією формування професійних компетентностей студента-вокаліста є «Музична подорож». Мета «Музичних подорожей» – активізація творчого потенціалу вокалістів через знайомство з іншими культурами, самовиявлення здібностей молодих співаків у процесі музичної освіти. Залучення студентів мистецького закладу спеціалізації «Спів» до спілкування з музичною культурою різних країн світу відкриває широкі можливості використання в освітньому процесі міжпредметних зв'язків (музики, література, образотворче мистецтво). Це сприяє перенесенню вражень з одного виду мистецтва на інший, відіграє значну роль у формуванні естетичного уявлення, вихованні естетичних смаків майбутніх фахівців. «Музична подорож» як інноваційна педагогічна технологія розрахована не тільки на поглиблення знань та вдосконалення вокальних умінь студентів-вокалістів, а й на виховання емоційного, вдумливого слухача.

Алгоритм підготовки «подорожей» передбачає широке використання педагогічних інновацій, передусім інформаційних і пошукових. Літературний, поетичний, історичний навчальний матеріал необхідно добирати особливо ретельно і прагнути, щоб він був доступним і зрозумілим, а вокальні твори – різнохарактерними. Мова заходів має бути яскравою та образною, а факти – цікавими. З огляду на це, «Музичні подорожі» якісно доповнюють комплекс дисциплін професійно-практичної підготовки студентів-вокалістів і суттєво поновлюють репертуарний список навчальної програми з «Сольного співу».

Музичні подорожі студентів Полтавського фахового коледжу мистецтв імені М.°В.°Лисенка розпочалися з перших кроків на сцені малої концертної зали. Саме звідси «музичні шляхи» привели їх у Швецію та Італію, Англію і Францію, Латинську Америку та Кубу, в загадкову Країну Вранішнього Сонця – прекрасну Японію, Німеччину та Австрію, Польщу та Китай.

Основою «Музичних подорожей» є народна пісня з її духовністю та національною своєрідністю. Пріоритетність народно-пісенної творчості в «Музичних подорожах» зумовлена тим, що саме народна пісня закладає фундамент для формування вокальних умінь майбутніх фахівців, ефективно розвиває їхні музично-творчі здібності, уяву, емпатію, фантазію. Надійними друзями і справжніми помічниками вокалістів у «Музичних подорожах» завжди є студенти-інструменталісти. Знайомство з творами інструментального жанру збагачує палітру музичних вражень, позитивно позначається на формуванні у студентів стійкого інтересу до музичного мистецтва.

Значні потенційні можливості впливу на розвиток емоційної, інтелектуальної, творчої сфер вокалістів закладено в ідеї – музична подорож як літературно-театралізоване дійство. Ось чому головними особами та виконавцями сценарних замислів свого часу були хлопчик Нільс Гольгерсон із повісті-казки шведської письменниці Сельми Лагерлеф («Музична подорож у Швецію»), В. А. Моцарт і Ф. Гендель («Музична подорож Німеччиною та Австрією»), французькі поети Поль Верлен та Гійом Аполлінер («Музична подорож у Францію»), Сенсей Кано – вірєць гармонії і самопізнання («Музична подорож Японією»), няня-чарівниця Мері Поппінс – героїня казкових повістей англійської письменниці Памели Треверс («Музична подорож в Англію»), «поет звуків» Фрідерік Шопен та співачка Констанція Гладковська («Музична подорож Польщею»).

До прикладу, розглянемо «Музичну подорож Китаєм» як інноваційну методичну розробку, основними завданнями якої є: формування єдиного освітнього простору;

ознайомлення студентів зі специфікою національної культури Китаю через твори, які є презентативними для цієї країни; розкриття через національну музичну традицію способу життя китайського народу, його естетики, моралі та вірувань; формування інтересу до китайської культури; спонукання до збереження «свого» через духовне перетворення корисного «чужого».

Сценарій «Музичної подорожі Китаєм» гармонійно поєднує в собі китайську народно-пісенну творчість, яка в своїх кращих зразках вирізняється задушевною співучістю, а також вишукану лірику китайського поета Лі Бо. Увіразнює національний колорит сценічного дійства традиційне національне вбрання. Основу «Подорожі Китаєм» становить легенда про китайського мудреця Джанджи, який виплевав чудовий сад живих квітів. Бо кожного дня він розмовляв з квітами, милувався ними, навчав премудростям світу, читав вірші і наспівував їм улюблені мелодії. Отак поступово оживала на сцені малої концертної зали Полтавського фахового коледжу мистецтв стародавня легенда. У «Музичній подорожі Китаєм» китайські народні пісні звучать українською мовою. І це знаково, оскільки сучасний діалог культур є важливою формою духовного взаємообміну і взаємозбагачення. У наш час неможливо віднайти жодної країни, яка б певним чином не була залучена до системи міжнародних взаємозв'язків.

Співтворення педагогом і студентом нового досвіду, нового особистісно-професійного знання реалізує ідею творчої організації освітнього процесу, поєднує раціональний і художньо-творчий компоненти. «Музична подорож» як інноваційна технологія навчання студентів-вокалістів, базуючись на принципі міжпредметних зв'язків, вирізняється своєю новизною. Інноваційний творчий майданчик вже не один рік слугує студентам-вокалістам Полтавського фахового коледжу мистецтв імені М.В.Лисенка експериментальною сценою, де вони можуть виявити не тільки творчу самостійність у виконавській справі, акторській майстерності, ораторському мистецтві, а й мають можливість заявити про себе як про творчу особистість.

Список використаних джерел

1. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки // *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики*: Монографія / За ред. О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. с. 14-47.
2. Інноваційна діяльність вчителя: Термінологічний словник / За заг. ред. О.І.Огієнко; укладачі: О.І.Огієнко, Т.Г.Калюжна, Л.О.Мільто, Ю.Л.Радченко, Ю.С.Красильник, К.В.Котун. Київ, 2016. 120 с.
3. Макарова Е.В. Застосування інтерактивних методів та прийомів навчання у процесі підготовки педагога-музиканта на заняттях з постановки голосу // *Академія педагогічних наук : Зб. матеріалів науково-педагогічного семінару*. Чернівці : Зелена Буковина. 2008. С. 4.
4. Масол Л.М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. / Л.М.Масол. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 178 с.
5. Сольний спів : програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І-ІІ рівнів акредитації. Київ: Інкос, 2006. 64 с.